

§ 299 Hyvinkään kaupungin lausunto Keusoten palvelujen verkostosuunnitelman
2023-2030 luonnokseen (KEUHDro-2023-4111)

HYD/1614/00.04.01.02/2023

Valmistelija Kaupunginjohtaja Luukkonen Johanna p. 040 673 2001

Muut valmistelijat Halonen Pentti, sivistystoimenjohtaja
Varjonen Simo, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Isotalo Panu, hyvinvointipäällikkö
Nikkanen Antti, kiinteistöjohtaja

Esittelijä Kaupunginjohtaja Luukkonen Johanna

Valmisteluteksti Yleistä

Hyvinkään kaupungin kirjaamoon saapui 26.10.2023 Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelta lausuntopyyntö (liite 1) koskien Palvelujen verkostosuunnitelmaa vuosille 2023-2030 (liite 2). Hyvinkään kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Lausunnot on pyydetty toimittamaan sähköpostitse Keusoten kirjaamoon ajalla 25.10.-14.11.2023.

Hyvinkään kaupungin lausunto on valmisteltu kaupungin viranhaltijoiden toimesta käsiteltäväksi kaupunginhallituksen kokouksessa 6.11.2023. Verkostosuunnitelma on tarkoitus viedä päätöksentekoon siten, että se on Keusoten aluevaltuuston käsiteltävänä joulukuussa 2023.

Yleisiä huomioita lausuntoprosessista

- Suunnitelma on Hyvinkään kannalta tärkeä, sillä se koskee pitkälle tulevaisuuteen kaikkia hyvinkääläisiä, joita on 23 % Keusote-alueen asukkaista. Hyvinkään näkemysten painoarvoa lisää se, että Hyvinkäällä on monilta osin alueen isoin sotepalveluiden tarve johtuen mm. demografiasta.
- Alueen kunnista Hyvinkäällä on korkea seniorien määrä nyt ja tulevaisuudessa. Näin ollen mm. terveydenhuollon, aikuissosiaalityön ja ikäihmisten palveluiden tarve tulee Hyvinkäällä kasvamaan nopeammin ja suuremmaksi kuin muissa Keusote-kunnissa.
- Lausuntoaikaa on annettu myös tämän dokumentin kohdalla hyvin niukasti, mikä ei palvele pitkällä tähtäimellä ja isossa kuvassa ketään, päinvastoin.
- Kiirettä lisää se, että samaan aikaan on pyydetty lausuntoja monista muista HVA:n dokumenteista, kuten TKIO-ohjelmasta ja Vastuullisuusohjelmasta. Hyvinkään kaupunki haluaa huomauttaa, että niihin on sisällytetty tehtäviä myös kunnille ja yhdistyksille, jotka eivät ole alisteisessa asemassa Keusoteen.
- Jatkossa olisi korrektia, että lausuntopyynnöt toimitetaan ajoissa ja selkeän mekanismin kautta kuntien ymv. niille tahoille, joita asia koskee. Lisäksi on toivottavaa, että lausuntojen kohteena olevia dokumentteja esiteltäisiin alueen kunnissa esim. johtaville virkamiehille, päättäjille ja kuntalaisille.
- Lyhyt lausuntoaika ei mahdollista kaupungissamme palveluiden käyttäjien riittävää mukaanottoa lausunnon valmisteluun (esim. vanhus- ja vammaisneuvostot ja nuorisovaltuusto). Lausuntoa ei ole ollut aikaa käsitellä asiaan liittyvissä lautakunnissa, kuten kulttuuri- ja hyvinvointi-, opetus- tai teknisessä lautakunnassa, ennen kaupunginhallituksen käsittelyä 6.11.2023. Jatkossa Hyvinkään kaupunki toivoo, että näin tärkeistä asioista päätettäessä otetaan huomioon kuntien toimielinten kokoontumissykli, jotta heidän näkemyksensä saadaan mukaan.

Tarkempia huomioita palvelujen verkostosuunnitelmasta 2023-2030

- Mikäli hyvinvointikeskukset on tarkoitettu 35.000-40.000 asukkaan väestöpohjalle, miksi alueen kolme hyvinvointikeskusta sijaitsee vierekkäin eli Hyrylässä, Järvenpäässä ja Klaukkalassa? Siitä, miksi hyvinvointikeskusta ei tule Hyvinkäälle, mutta sote-keskus tulee tai mitkä näiden erot ja merkitys ovat, ei ole käyty keskustelua. Suunnitelmasta ilmenee, että Hyvinkään alueella asuu peräti 54.495 asukasta, mikä on 27 % alueen asukkaista, joten heidän huomioimisensa

olisi kriittistä. Kuten suunnitelmassa tavoitteeksi asetetaan, sote-palveluita pitäisi järjestää kuntalaisten ja heidän tarpeidensa, ei rakenteiden, tarjonnan, yksittäisten intressien tai kiinteistöjen sijainnin perusteella.

- Sote-keskuksiin tulee suunnitelman mukaan yhdistyksiä jne., mitä voidaan pitää kannatettavana asiana. Miten tämä tullaan käytännössä toteuttamaan Hyvinkäällä ja kenen kustannuksella? Näillä suunnitelmilla on suurta vaikutusta Hyvinkäällä käytävään keskusteluun mm. seniori-, potilas- ja vammaisyhdistysten toimitiloista.
- Liikkuvat palvelut on suositeltava ajatus, sillä niillä pystytään vastaamaan kysyntään, jalkautumaan ihmisten pariin, reagoimaan väestön ikääntymiseen sekä parantamaan saavutettavuutta ja asuinalueiden ja asukkaiden yhdenvertaista kohtelua.
- On hyvä, että palveluiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Kuka vaikuttavuutta arvioi, millä mittareilla ja miten tulokset julkaistaan? Koskeeko vaikuttavuuden arviointi vain palveluita saaneita vai myös niitä tarvitsevia ja odottavia?
- Suunnitelmassa korostetaan digitaalisia palveluita, mikä tarjoaa uusia kustannustehokkaita mahdollisuuksia vastata kasvavaan sote-palveluiden kysyntään. Samalla täytyy muistaa, että myös fyysisiä palveluita tarvitaan, eivätkä digitaaliset ratkaisut ole itseisarvo tai soveltu kaikille ja kaikkiin asioihin. Digitaalisten palveluiden tavoitetaso 35 % vaikuttaa sopivalta ja se sopii selkeärajaisten, kevyempien asioiden hoitamiseen, kuten reseptien uusimiseen. Kuitenkin se, että lääkärin ja sairaanhoitajan tapaamisista jo yli 70 % tapahtuu digitaalisesti kuulostaa potilasturvallisuuden ja yksilön kokonaisvaltaisen kohtaamisen näkökulmasta varsin korkealta. Tämä on huomattu mm. Siun sotessa ja Satakunnassa. Digitalisaatio on tehokas ratkaisu moneen haasteeseen, mutta samalla pitää huolehtia saavutettavuudesta, esteettömyydestä, potilasturvallisuudesta, ihmislähtöisyydestä, käytettävyydestä sekä yhdenvertaisen kohtelun toteutumisesta, mikäli henkilön oma kyvykyys digitalisaatiossa mukana pysymiseen ei riitä.
- Sote-palveluiden heikoin lenkki lienee puhelinpalveluiden toimimattomuus muodostaen pullonkaulan palveluihin pääsemisessä. Saatuihin palveluihin ollaan pääasiassa tyytyväisiä, mutta tämä pullonkaula lyö leimansa koko sote-järjestelmään ja antaa suotta virheellisen kuvan siitä, että sote-palveluita ei ole saatavissa.
- Sote-palveluiden tarvekerroin on Keski-Uudellamaalla alle valtakunnallisen keskiarvon, mikä on hyvä asia. Olisiko kertoimelle hyvä asettaa tavoitetaso ja alueiden kesken sallittu vaihteluväli, josta pidetään kiinni mm. panostamalla hyvinvointialueen toimesta ennaltaehkäiseviin, nopeasti reagoiviin ja varhaisen vaiheen palveluihin muutenkin kuin ohjaamalla asiakkaita muiden palveluntuottajien, kuten kuntien, palveluihin? Kunnat, yhdistykset, seurakunnat jne. eivät pysty, osaa ja lainsäädännön mukaan edes saa toimia sote-palveluiden piirissä ns. etuvartiona.
- Keusoten toimitiloista käytännössä 100 % on vuokratiloja. Onko tämä kaikissa tapauksissa taloudellisesti ja toiminnallisesti järkevin ratkaisu lyhyellä vs. pitkällä aikavälillä? Haastavaksi koetaan myös se, että palveluiden verkostoa pohditaan irrallaan kiinteistöistä, vaikka ne ovat kokonaisuus, josta syntyy kustannuksia niin palveluiden toteuttamisen kuin kiinteistöjen kautta. Lisäksi todetaan, että arvioimatta on palveluverkkoon liittyvien kiinteistökustannusten vertailu korjattavien ja uusien tilojen kokonaiskustannuksesta. Kustannustehokkaaseen toimintaan liittyvät siis itse palveluiden saatavuus, saavutettavuus kustannuksineen sekä niihin liittyvät kiinteistöt kustannuksineen. Hyvinkään kaupunki toteaaakin, että lopullinen palveluverkon lausunto olisi parhaimmillaan annettavissa vasta, kun myös kiinteistöihin liittyvät keskustelut on käyty Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien kesken.
- Hyvinkään osalta on myönteistä, että palvelut tulevat suunnitelman mukaan pysymään pitkälti samoina. Isoin, jo nyt huolta ja keskustelua aiheuttanut muutos tulee koskemaan Sandelininkadun terveyskeskusta.
- Erityisen huolestuttavaa palvelujen verkostosuunnitelmassa on se, että sote-palveluita tarvitsevista asukkaista 50 % poisohjataan mm. kuntien, yritysten ja yhdistysten palveluihin ja lopuistakin osa oma- ja jopa itsehoitoon. Tätä voidaan pitää ammattieettisesti ja kokonaistaloudellisesti kyseenalaisena strategiana ja osaoptimointina kokonaisuuden, valtiontalouden sekä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Sote-palveluita tarvitsevien ihmisten poisohjaaminen sote-palveluista ei ole eettisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä toimintatapa. Missä palveluissa ja miten se näkyy konkreettisesti, että Keusoten ennaltaehkäiseviä palveluita lisätään? Tähän asti saatujen kokemusten perusteella vaarana on se, että ennaltaehkäisevät palvelut ja vastuu niiden tuottamisesta säilytetään

kunnille, 3. sektorin toimijoille, vapaaehtoisille jne., joilla ei ole niiden hoitamiseen osaamista, resursseja, mahdollisuuksia tai edes toimivaltaa lain mukaan.

- Hyvinkään kannalta on myönteistä, että kunnassa on jatkossa mm. perhekeskus, sote-keskus ja nuorisoasema. Jos terveysaseman siirtoa lähdetään toteuttamaan suunnitelman mukaisesti HUS:n sairaalarakennukseen, on asiaa syytä valmistella vuorovaikutuksessa kiinteistöyhtiön ja sen omistajan kanssa. On oletettavaa, että HUS:lla voi olla myös omia kehittämisajatuksia sairaalatoiminnasta kiinteistöön. Lisäksi terveyskeskustoimintojen siirtäminen edellyttää oleellisia muutostöitä, jotka voivat vaatia pitkää siirtymäaikaa. Hyvinkään kaupunki näkee tärkeäksi myös sen, että Hyvinkäällä on moderni ja kehittyvä sairaala, eikä näe hyväksi sitä, että terveyskeskuksen toimintojen siirtämisellä vaarannetaan sairaalatoiminnan kehittymistä Hyvinkäällä. Hyvinkää tuo lausunnossaan esiin, että terveyskeskuksen nykyisen rakennuksen osalta olemme valmiit keskustelemaan kiinteistön tulevaisuudesta Keusoten palveluihin paremmin soveltuvasta ratkaisusta Sandelininkadun kiinteistössä tai muualla kaupungin tulevilla kiinteistökehityskohteissa.
- Hyvinkään kaupunki toivoo lisätietoja siitä, mikä on Paavolan palvelukeskus ja pysyykö se myös jatkossa Hyvinkäällä?
- Nuorisoasemien ikärajojen yhdenmukaistaminen on johtanut siihen, että Hyvinkään nuorisoaseman yläikäraja on laskenut hyväksi koetusta noin 23 vuodesta 18 vuoteen. Tämän seurauksena nuoret, täysi-ikäiset aikuiset ovat jääneet tyhjän päälle, nykyisellä nuorisoasemalla on tyhjäkäyntiä ja muut palveluntuottajat (esim. nuorisotyö) ovat joutuneet ottamaan koppia erittäin huonosti voivista nuorista, jotka tarvitsisivat oikeasti sote-palveluita.
- Ikääntyneiden määrä kasvaa Hyvinkäällä voimakkaasti. Heidän kotona asumistaan on tärkeä tukea inhimillisistä ja taloudellisista syistä. Suunnitelmasta saa kuitenkin sen käsityksen, että tämä tukeminen on pääasiassa digitaalista ja etänä tapahtuvaa. Erityisesti omaishoitajien jaksaminen aiheuttaa Hyvinkäällä huolta. Lisäksi ikääntyvien ihmisten asumispalveluiden suunnittelussa Hyvinkään kaupungin kaavoitus haluaa olla kumppanina suunnittelemassa, miten kaupungissa nopeasti ikääntyvän väestön asumisen palveluiden tarpeet saadaan parhaiten toteutettua kaavoitus- ja rakentamismahdollisuuksin. On keskeistä laatia selkeä suunnitelma tulevien vuosien osalta, kuinka monta paikkaa arvioidaan tarvittavan ikääntyneiden ihmisten asumispaikkojen lisäämiseen.
- Vaikka 83 % työllisistä on työterveydenhuollon piirissä, pitää huomata, ettei työterveyshuolto korvaa yleistä terveydenhuoltoa, koska se on sisällöltään paljon suppeampi (esim. Hyvinkään kaupunki).
- Kuten suunnitelman liitteistä voi nähdä, nimenomaan Pornainen (tosin liikkuvat palvelut) ja Hyvinkää ovat faktuaalisesti suurimmat häviäjät 15 minuutin saavutettavuuden suhteen. Eteläisempien kuntien osalta samaa trendiä ei ole havaittavissa, vaikka nimenomaan Hyvinkää on faktuaalisesti liikenteen solmukohta ja keskeinen asukaskestymä.
- Palveluverkoston näkökulmasta on huomattava, että etenkin Hyvinkään keskustassa ja Paavolassa on monilta osin korkea sotepalvelutarvekerroin mm. terveyspalveluiden, vanhuspalveluiden ja sosiaalipalveluiden osalta. Tämä pitäisi ehdottomasti ottaa huomioon niin palveluiden saavutettavuuden, laadun kuin sisällön osalta.
- Kiinteistöverkon kehittämisessä olennaisinta on pitkäjänteisyys ja yhteistyö kunnan kanssa. Keusote toimii useissa kaupungin omistamissa kiinteistöissä tällä hetkellä. Kaupungilla on tahtoa kehittää Keusoten käytössä olevia kiinteistöjä, mutta se edellyttää ennakoivaa yhteistyötä ja osapuolten kykyä sitoutua kiinteistöjen käyttöön riittävän pitkäksi ajaksi. Ennakoivalla ja pitkäjänteisellä yhteistyöllä myös kiinteistöjen kustannukset voidaan pitää paremmin hallinnassa kuin tempoilevalla ja lyhytjänteisellä toiminnalla. Kaikkien ammattimaisten kiinteistömistajien näkökulmasta ennakoimaton tila kiinteistöjen käytössä kasvattaa omistamisen riskiä, sitä kautta nostaa kohteiden tuottovaatimusten ja johtaa lopulta merkittävästi korkeampiin vuokratukustuksiin kuin pitkäjänteinen yhteistoiminta.

Esitys

Kaupunginhallitus päättää antaa valmistelutekstissä olleen lausunnon Keusoten palvelujen verkostosuunnitelman 2023-2030 luonnoksesta.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti antaa Keusoten palvelujen verkostosuunnitelman 2023-2030

luonnoksesta seuraavan lausunnon:

Yleisiä huomioita lausuntoprosessista

- Suunnitelma on Hyvinkään kannalta tärkeä, sillä se koskee pitkälle tulevaisuuteen kaikkia hyvinkääläisiä, joita on 23 % Keusote-alueen asukkaista. Hyvinkään näkemysten painoarvoa lisää se, että Hyvinkäällä on monilta osin alueen isoin sotepalveluiden tarve johtuen mm. demografiasta.
- Alueen kunnista Hyvinkäällä on korkea seniorien määrä nyt ja tulevaisuudessa. Näin ollen mm. terveydenhuollon, aikuissosiaalityön ja ikäihmisten palveluiden tarve tulee Hyvinkäällä kasvamaan nopeammin ja suuremmaksi kuin muissa Keusote-kunnissa.
- Lausuntoaikaa on annettu myös tämän dokumentin kohdalla hyvin niukasti, mikä ei palvele pitkällä tähtäimellä ja isossa kuvassa ketään, päinvastoin.
- Kiirettä lisää se, että samaan aikaan on pyydetty lausuntoja monista muista HVA:n dokumenteista, kuten TKIO-ohjelmasta ja Vastuullisuusohjelmasta. Hyvinkään kaupunki haluaa huomauttaa, että niihin on ututettu tehtäviä myös kunnille ja yhdistyksille, jotka eivät ole alisteisessa asemassa Keusoteen.
- Jatkossa olisi korrekta, että lausuntopyyntöt toimitetaan ajoissa ja selkeän mekanismin kautta kuntien ymv. niille tahoille, joita asia koskee. Lisäksi on toivottavaa, että lausuntojen kohteena olevia dokumentteja esiteltäisiin alueen kunnissa esim. johtaville virkamiehille, päättäjille ja kuntalaisille.
- Lyhyt lausuntoaika ei mahdollista kaupungissamme palveluiden käyttäjien riittävää mukaanottoa lausunnon valmisteluun (esim. vanhus- ja vammaisneuvostot ja nuorisovaltuusto). Nyt lausuntoa on pystytty valmistelemaan kiireesti vain viranhaltijoiden toimesta. Lausuntoa ei ole ollut aikaa käsitellä asiaan liittyvissä lautakunnissa, kuten kulttuuri- ja hyvinvointi-, opetus- tai teknisessä lautakunnassa, ennen kaupunginhallituksen käsittelyä 6.11.2023. Aikataulu ei myöskään mahdollista asian viemistä kaupunginvaltuustoon. Jatkossa Hyvinkään kaupunki toivoo, että näin tärkeistä asioista päätettäessä otetaan huomioon kuntien toimielinten kokoontumissykli, jotta heidän näkemyksensä saadaan mukaan.

Tarkempia huomioita palvelujen verkostosuunnitelmasta 2023-2030

- Hyvinvointialuelainsäädäntö lähtee muun muassa palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Tämä tulee olla palveluverkon lähtökohta ja kehittämisen periaate. Näin ei ole luonnoksessa.
- Yhtenä keskeisenä tavoitteena on sote-palveluiden kustannusten hillintä ja palveluverkon yksi kehittämisperiaate on kustannustehokkaat palvelut. Palveluverkkoluonnos ei pysty argumentoimaan, miksi nyt esitetty verkkoratkaisu olisi taloudellisesti kestävä ja sote-kustannuksia hillitsevä. Luonnoksesta puuttuu taloudellinen perustelu esitetuille ratkaisuille. Sen varaan, että on usko suuruuden ekonomian tuovan automaattisesti säästöä, ei voida perustaa poliittisia päätöksiä.
- Palveluverkkoluonnoksesta puuttuu selvitys siitä, millä tavoin viereiset hyvinvointialueet ovat sijoittamassa sote-keskuksiaan. Terveystieteiden osalta asukas voi hakea palvelunsa mistä tahansa, eikä ole oletettavaa, että Keusoten alueen asukas käyttäisi vain oman alueen palveluita. Hyvinvointialueiden rahoitusmallissa tarkastellaan yhtä yksittäistä hyvinvointialuetta laajempaa aluetta, eikä rahoitus tule suosimaan päällekkäistä tarjontaa.
- Mikäli hyvinvointikeskukset on tarkoitettu 35.000-40.000 asukkaan väestöpohjalle, miksi alueen kolme hyvinvointikeskusta sijaitsee vierekkäin eli Hyrylässä, Järvenpäässä ja Klaukkalassa? Siitä, miksi hyvinvointikeskusta ei luonnoksessa kaavailta Hyvinkäälle, vaan ainoastaan sote-keskus, ei ole hyvinkääläisten ja lähikuntien asukkaiden, jotka käyttävät Hyvinkäälle sijoittuvia sote-palveluja, kannalta alueellisesti yhdenvertaista, tarpeiden mukaista ja hyvinvointialuelainsäädännön tavoitteiden mukaista. Suunnitelmasta ilmenee, että Hyvinkään alueella asuu peräti 54.495 asukasta, mikä on 27 % alueen asukkaista, joten heidän huomioimisensa olisi kriittistä. Kuten suunnitelmassa tavoitteeksi asetetaan, sote-palveluita pitäisi järjestää kuntalaisten ja heidän tarpeidensa, ei rakenteiden, tarjonnan, yksittäisten intressien tai kiinteistöjen sijainnin perusteella.
- Hyvinvointikeskuksiin tulee suunnitelman mukaan yhdistyksiä jne., mitä voidaan sinänsä pitää kannatettavana asiana. Miten tämä tullaan käytännössä toteuttamaan Hyvinkäällä ja kenen kustannuksella? Näillä suunnitelmilla on suurta vaikutusta Hyvinkäällä käytävään keskusteluun mm. seniori-, potilas- ja vammaisyhdistysten toimiloista.

- Hyvinvointikeskusten suunnittelu saattaa olla ristiriidassa hyvinvointialuelain kanssa. Hyvinvointialueen itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei saa lainsäädännön mukaan laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen. Missä laajuudessa hyvinvointialue ottaisi esimerkiksi suunnittelu- ja rakentamiskustannuksia kannettavakseen ei-lakisääteisten tehtävien kuten yhdistys- ja yritystoimintaan kaavailtujen tilojen osalta? Yritys- ja yhdistystoimijoiden tulisikin sitoutua jo suunnittelu- ja rakentamishankkeiden rahoitukseen jo heti varhaisessa vaiheessa.

Hyvinvointialueella ei ole kuntien tapaan rajoittamatonta yleistä toimialaa, vaan se voi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Yleistä toimialaa on katsottu rajoittavan oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa muotoutuneet periaatteet. Perinteisen toimialaopin mukaiset yleisen toimialan määräytymisperusteet ohjaavat ja rajoittavat myös sitä, mitä hyvinvointialue voi ottaa hoitaakseen ja miten se näitä tehtäviä hoitaa. Osa näistä periaatteista on samoja kuin hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, joista säädetään hallintolain (434/2003) 6 §:ssä. Näitä ovat yhdenvertaisuus-, objektiviteetti- ja suhteellisuusperiaate, tasapuolisen kohtelun vaatimus sekä harkintavallan väärinkäytön kieltö. Lisäksi vakiintuneesti yleisen toimialaa rajoittaviksi periaatteiksi on katsottu oikeuskäytännössä seuraavat: asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, tehtävän paikallisuus, yksityisen tukemisen kieltö, hallinnon toissijaisuus ja työnjako muiden viranomaisten kanssa sekä spekulatiivisen toiminnan kieltö.

Hallituksen esityksessä (241/2020) arvioidaan, että hyvinvointialueiden rahoitusmalli rajaisi käytännössä hyvinvointialueen mahdollisuuksia ottaa hoidettavakseen muita kuin lakisääteisiä tehtäviä.

Hyvinvointikeskusten osalta on kriittisesti tarkasteltava niiden toiminnan sisältöä.

Hyvinvointialueiden rahoitus on alimitoitettua ja alibudjetoitua lakisääteistenkin tehtävien hoitamiseksi.

- Liikkuvien palveluiden lisääminen on tarkoituksenmukaista, sillä niillä pystytään vastaamaan kysyntään, jalkautumaan ihmisten pariin, reagoimaan väestön ikääntymiseen sekä parantamaan saavutettavuutta ja asuinalueiden ja asukkaiden yhdenvertaista kohtelua.
- On hyvä, että palveluiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Kuka vaikuttavuutta arvioi, millä mittareilla ja miten tulokset julkaistaan? Koskeeko vaikuttavuuden arviointi vain palveluita saaneita vai myös niitä tarvitsevia ja odottavia?
- Suunnitelmassa korostetaan digitaalisia palveluita, mikä tarjoaa uusia kustannustehokkaita mahdollisuuksia vastata kasvavaan sote-palveluiden kysyntään. Digitaaliset ratkaisut ole itseisarvo tai sovellu kaikille ja kaikkiin asioihin. Digitaalisten palveluiden tavoitetaso 35 % vaikuttaa sopivalta ja se sopii selkeärajaisten, kevyempien asioiden hoitamiseen, kuten reseptien uusimiseen. Kuitenkin se, että lääkärin ja sairaanhoitajan tapaamisista jo yli 70 % tapahtuu digitaalisesti kuulostaa potilasturvallisuuden ja yksilön kokonaisvaltaisen kohtaamisen näkökulmasta varsin korkealta. Tämä on huomattu mm. Siun sotessa ja Satakunnassa. Digitalisaatio on tehokas ratkaisu moneen haasteeseen, mutta samalla pitää huolehtia saavutettavuudesta, esteettömyydestä, potilasturvallisuudesta, ihmislähtöisyydestä, käytettävyydestä sekä yhdenvertaisen kohtelun toteutumisesta, mikäli henkilön oma kyvykkyys digitalisaatioissa mukana pysymiseen ei riitä.
- Sote-palveluiden heikoin lenkki lienee tällä hetkellä puhelinpalveluiden toimimattomuus muodostaen pullonkaulan palveluihin pääsemisessä. Saatuihin palveluihin ollaan pääasiassa tyytyväisiä, mutta tämä pullonkaula lyö leimansa koko sote-järjestelmään ja antaa suotta virheellisen kuvan siitä, että sote-palveluita ei ole saatavissa.
- Sote-palveluiden tarvekerroin on Keski-Uudellamaalla alle valtakunnallisen keskiarvon, mikä on hyvä asia. Olisiko kertoimelle hyvä asettaa tavoitetaso ja alueiden kesken sallittu vaihteluväli, josta pidetään kiinni mm. panostamalla hyvinvointialueen toimesta ennaltaehkäiseviin, nopeasti reagoiviin ja varhaisen vaiheen palveluihin muutenkin kuin ohjaamalla asiakkaita muiden palveluntuottajien, kuten kuntien, palveluihin? Kunnat, yhdistykset, seurakunnat jne. eivät pysty,

- osaa ja lainsäädännön mukaan edes saa toimia sote-palveluiden piirissä ns. etuvartiona.
- Keusoten toimitiloista käytännössä 100 % on vuokratiloja. Onko tämä kaikissa tapauksissa taloudellisesti ja toiminnallisesti järkevin ratkaisu lyhyellä vs. pitkällä aikavälillä? Haastavaksi koetaan myös se, että palveluiden verkostoa pohditaan irrallaan kiinteistöistä, vaikka ne ovat kokonaisuus, josta syntyy kustannuksia niin palveluiden toteuttamisen kuin kiinteistöjen kautta. Lisäksi todetaan, että arvioimatta on palveluverkkoon liittyvien kiinteistökustannusten vertailu korjattavien ja uusien tilojen kokonaiskustannuksesta. Kustannustehokkaaseen toimintaan liittyvät siis itse palveluiden saatavuus, saavutettavuus kustannuksineen sekä niihin liittyvät kiinteistöt kustannuksineen. Hyvinkään kaupunki toteaaakin, että lopullinen palveluverkon lausunto olisi parhaimmillaan annettavissa vasta, kun myös kiinteistöihin liittyvät keskustelut on käyty Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien kesken.
 - Hyvinkään osalta on myönteistä, että palvelut tulevat suunnitelman mukaan pysymään pitkälti samoina. Isoin, jo nyt huolta ja polemiikkia aiheuttanut muutos tulee koskemaan Sandelininkadun terveyskeskusta.
 - Erityisen huolestuttavaa palvelujen verkostosuunnitelmassa on se, että sote-palveluita tarvitsevista asukkaista 50 % poisohjataan mm. kuntien, yritysten ja yhdistysten palveluihin ja lopuistakin osa oma- ja jopa itsehoitoon. Tätä voidaan pitää ammattieettisesti ja kokonaistaloudellisesti kyseenalaisena strategiana ja osaoptimointina kokonaisuuden, valtiontalouden sekä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Sote-palveluita tarvitsevien ihmisten poisohjaaminen sote-palveluista ei ole eettisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä toimintatapa. Missä palveluissa ja miten se näkyy konkreettisesti, että Keusoten ennaltaehkäiseviä palveluita lisätään? Tähän asti saatujen kokemusten perusteella vaarana on se, että ennaltaehkäisevät palvelut ja vastuu niiden tuottamisesta säilytetään kunnille, 3. sektorin toimijoille, vapaaehtoisille jne., joilla ei ole niiden hoitamiseen osaamista, resursseja, mahdollisuuksia tai edes toimivaltaa lain mukaan.
 - Hyvinkään kannalta on myönteistä, että kunnassa on jatkossa mm. perhekeskus, sote-keskus ja nuorisoasema. Jos terveysaseman siirtoa lähdetään toteuttamaan suunnitelman mukaisesti HUS:n sairaalarakennukseen, on asiaa syytä valmistella vuorovaikutuksessa kiinteistöyhtiön ja sen omistajan kanssa. On oletettavaa, että HUS:illa voi olla myös omia kehittämisajatuksia sairaalatoiminnasta kiinteistöön. Lisäksi terveyskeskustoimintojen siirtäminen edellyttää oleellisia muutostöitä, jotka voivat vaatia pitkää siirtymäaikaa. Hyvinkään kaupunki näkee tärkeäksi myös sen, että Hyvinkäällä on moderni ja kehittyvä sairaala, eikä näe hyväksi sitä, että terveyskeskuksen toimintojen siirtämisellä vaarannetaan sairaalatoiminnan kehittymistä Hyvinkäällä. Hyvinkää tuo lausunnossaan esiin, että terveyskeskuksen nykyisen rakennuksen osalta olemme valmiit keskustelemaan kiinteistön tulevaisuudesta Keusoten palveluihin paremmin soveltuvasta ratkaisusta Sandelininkadun kiinteistössä tai muualla kaupungin tulevissa kiinteistökehityskohteissa.
 - Hyvinkään kaupunki toivoo lisätietoja siitä, mikä on Paavolan palvelukeskus ja pysykö se myös jatkossa Hyvinkäällä?
 - Nuorisoasemien ikärajojen yhdenmukaistaminen on johtanut siihen, että Hyvinkään nuorisoaseman yläikäraja on laskenut hyväksi koetusta noin 23 vuodesta 18 vuoteen. Tämän seurauksena nuoret, täysi-ikäiset aikuiset ovat jääneet tyhjän päälle, nykyisellä nuorisoasemalla on tyhjäkäyntiä ja muut palveluntuottajat (esim. nuorisotyö) ovat joutuneet ottamaan koppia erittäin huonosti voivista nuorista, jotka tarvitsisivat oikeasti sote-palveluita.
 - Ikääntyneiden määrä kasvaa Hyvinkäällä voimakkaasti. Heidän kotona asumistaan on tärkeä tukea inhimillisistä ja taloudellisista syistä. Suunnitelmasta saa kuitenkin sen käsityksen, että tämä tukeminen on pääasiassa digitaalista ja etänä tapahtuvaa. Erityisesti omaishoitajien jaksaminen aiheuttaa Hyvinkäällä huolta. Lisäksi ikääntyvien ihmisten asumispalveluiden suunnittelussa Hyvinkään kaupungin kaavoitus haluaa olla kumppanina suunnittelemassa, miten kaupungissa nopeasti ikääntyvän väestön asumisen palveluiden tarpeet saadaan parhaiten toteutettua kaavoitus- ja rakentamismahdollisuuksin. On keskeistä laatia selkeä suunnitelma tulevien vuosien osalta, kuinka monta paikkaa arvioidaan tarvittavan ikääntyneiden ihmisten asumispaikkojen lisäämiseen.
 - Vaikka 83 % työllisistä on työterveydenhuollon piirissä, pitää huomata, ettei työterveyshuolto korvaa yleistä terveydenhuoltoa, koska se on sisällöltään paljon suppeampi (esim. Hyvinkään kaupunki).

- Kuten suunnitelman liitteistä voi nähdä, nimenomaan Pornainen (tosin liikkuvat palvelut) ja Hyvinkää ovat faktuaalisesti suurimmat häviäjät 15 minuutin saavutettavuuden suhteen. Eteläisempien kuntien osalta samaa trendiä ei ole havaittavissa, vaikka nimenomaan Hyvinkää on tosiasiaassa liikenteen solmukohta ja keskeinen asukaskeskittymä.
- Palveluverkoston näkökulmasta on huomattava, että etenkin Hyvinkään keskustassa ja Paavolassa on monilta osin korkea sotepalvelutarvekerroin mm. terveyspalveluiden, vanhuspalveluiden ja sosiaalipalveluiden osalta. Tämä pitäisi ehdottomasti ottaa huomioon niin palveluiden saavutettavuuden, laadun kuin sisällön osalta.
- Kiinteistöverkon kehittämisessä olennaisinta on pitkäjänteisyys ja yhteistyö kunnan kanssa. Keusote toimii useissa kaupungin omistamissa kiinteistöissä tällä hetkellä. Kaupungilla on tahtoa kehittää Keusoten käytössä olevia kiinteistöjä, mutta se edellyttää ennakoivaa yhteistyötä ja osapuolten kykyä sitoutua kiinteistöjen käyttöön riittävän pitkäksi ajaksi. Ennakoivalla ja pitkäjänteisellä yhteistyöllä myös kiinteistöjen kustannukset voidaan pitää paremmin hallinnassa kuin tempoilevalla ja lyhytjänteisellä toiminnalla. Kaikkien ammattimaisten kiinteistöomistajien näkökulmasta ennakoimaton tila kiinteistöjen käytössä kasvattaa omistamisen riskiä, sitä kautta nostaa kohteiden tuottovaatimusten ja johtaa lopulta merkittävästi korkeampiin vuokratukustannuksiin kuin pitkäjänteinen yhteistoiminta.
- Hyvinkään kaupunki pitää tärkeänä sitä, että keskustassa säilytetään palveluja, vähintään sairaanhoitajataso palveluja.
- Hyvinkään kaupunki vaatii täyden palvelun hyvinvointikeskuksen.
- Hyvinkään kaupunki vastustaa jyrkästi sotetyöpaikkojen siirtoa muihin kaupunkeihin.
- Suunnitelmaan tulee kirjata taloudellinen selvitys.
- Perustehtävään kuulumattomat toiminnot eivät kuulu rahoituksen piiriin.
- Terveyskeskuksen siirto ei saa vaarantaa erikoissairaanhoidon palveluita.
- Hyvinkään kaupunki sairaalakiinteistön pääomistajana tunnistaa, että H-sairaalan tilat ovat käytössä täydellä kapasiteetilla, joten toimintojen siirto sinne ei tule kyseeseen.

Liitteet

Liite 1. Lausuntopyyntö
Liite 2. Verkostosuunnitelma

Täytäntöönpano

Toimenpiteitä varten
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue Keusote
Tiedoksi

-

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki § 136)

Muutoksenhakukielto

Muutoksenhakukiellon peruste: Kuntalaki 136 §

Päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.